

TWEE NIEUWE PUBLIKATIES OVER HET GENTSE THEATER

Rodolphe De Buck, Het beroepstoneel te Gent tussen 1944 en 1965. Chronologische schets van de gebeurtenissen of "De lange weg naar de heropstanding", Gent, Fonds Koninklijke Toneelschool, 1986, 53 p. (te verkrijgen door overschrijving van 150 fr. op rekening 000-0429784-74 van R. De Buck, F. Rooseveltlaan 336, 9000 Gent)

Frans Roggen of een leven voor het theater, Gent, Frans Roggenstichting, 1986, 61 p. (te verkrijgen door overschrijving van 400 fr. op rekening 290-0137624-02 van de Frans Roggenstichting, Lievestraat 4, 9000 Gent)

De twintigste verjaardag van het N.T.G. was voor Rodolphe De Buck de aanleiding om een "objectief en waarheidsgetrouw" beeld (p. 7) van Het beroepstoneel te Gent tussen 1944 en 1965 te schetsen. R. De Buck, die nauw betrokken was bij alle initiatieven ten voordele van het plaatselijke professionele toneel, mag een bevoorrecht ooggetuige van twintig jaar Gentse theatergeschiedenis worden genoemd.

Toen Michel Van Vlaanderen, die na de bevrijding Staf Bruggen aan het hoofd van de Gentse K.N.S. had vervangen, verontrustende geruchten opving over de toekomst van het gezelschap, mobiliseerde hij de Koninklijke Toneelschool en de Gentse culturele kringen, die onmiddellijk een actiecomité vormden. Tussen februari en mei 1945 poogde dit comité, waarvan R. De Buck secretaris was, druk uit te oefenen op het stadsbestuur. De ontgoocheling was dan ook groot toen de beslissing viel het gezelschap niet langer te subsidiëren. Vanaf het seizoen 1945-46 bespeelde de Antwerpse K.N.S.-Nationaal Toneel de Gentse schouwburg. Uit de Toneelschool, geleid door R. De Buck, ontstond als reactie Toneelstudio'50.

R. De Buck, die alle betrokkenen nog vaak vergeefs had

benaderd, werd in 1958 secretaris van het August Vermeylenfonds. Hij organiseerde in januari 1959 een studiedag over "Toneelproblemen", waarop Fred Engelen verklaarde dat Gent "door de kracht der feiten" (p. 32) weldra over een nieuw stedelijk gezelschap zou beschikken. In 1963 werd op voorstel van R. De Buck de "Interfederale der Provinciale Toneelverbonden van Oost-Vlaanderen" verzocht de verdere acties te coördineren. Minister Van Elslande liet zich in juni 1963 erg positief uit over de Gentse kansen en einde 1964 werd een definitief akkoord bereikt. Nadat Walter Eysselinck had afgezegd, kreeg Dré Poppe de leiding over het N.T.G., dat in oktober 1965 van start ging. Van in het begin was hij door R. De Buck, adviseur van de werkcommissie belast met het onderzoek van de kandidaturen voor de directeursfunctie, als de meest valabele kanshebber naar voren geschoven. Aan Dré Poppe heeft R. De Buck dit boekje dan ook opgedragen.

Eveneens van zeer nabij betrokken bij de problematiek van het Gentse theater in die tijd was Frans Roggen (1911-1978). In 1945 weigerde hij over te gaan naar de Antwerpse K.N.S. ; in 1965 was hij kandidaat-directeur van het N.T.G. In het gedenkboek Frans Roggen of een leven voor het theater halen mensen uit de theaterwereld herinneringen op aan hun leraar en vriend.

In het spoor van Joris Diels en J.O. De Gruyter trachtte hij, aldus Jules Van Houtte, de psychologiserende speelstijl te introduceren in de Gentse K.N.S. De 95 karakterrollen die hij er tijdens de oorlog interpreteerde, werder door Marcella Cottinie in een indrukwekkende lijst bijeengebracht.

R. De Buck vestigt de aandacht op Roggens baanbrekend werk als leraar aan de Toneelschool tussen 1946 en 1956. Van 1956 tot 1976 zette hij die taak voort in het Koninklijk Muziekconservatorium. Voor Walter Eysselinck was hij een "to-

taal-leraar" (p. 23), die er voortdurend op wees dat een geslaagde produktie slechts het resultaat kan zijn van een collectieve aanpak. Op zijn inventieve ensceneringen in het N.T.G. van o.a. Trijntje Cornelis (november 1965), De ver- traagde film (november 1967) en Mariken van Nieumeghen (mei 1975) wijst Jo De Meyere, ook een oud-leerling. Tijdens het seizoen 1966-67 stond F. Roggen aan het hoofd van Arca. Jan D'Haese heeft het over hun samenwerking bij dit gezelschap. Jeanne Thienpont en Herman Balthazar prijzen zijn inzet voor het Van Crombrughegenootschap en de Multatulikring.

Dré Vandaele vraagt terecht aandacht voor F. Roggens toeneelactiviteiten buiten Gent. Vijf jaar lang steunde hij enthousiast de Aalsterse Kern '63. Vanaf 1976 wijdde hij zijn beste krachten aan Theater Antigone uit Kortrijk. Hij overleed trouwens enkele weken voor de première van Herfstromance van A. Arbuzov, zijn laatste regie. Zijn verdiensten als regisseur van luisterspelen bij de nationale omroep worden benadrukt door dramaturg Dries Poppe. Jaak Van Schoor ten slotte stipt de pogingen aan die hij ondernam om de sociale positie van de acteur te verbeteren.

Deze uitgave is een verdiend eerbewijs aan F. Roggen. De aanpak leidde echter enerzijds tot overlappingsen, anderzijds tot lacunes. Zo blijft zijn rol bij de oprichting van Theater Arena onderbelicht. Een biografische schets had de informatieve waarde zeker verhoogd. Het beeldmateriaal daarentegen -vooral acteursfoto's uit de jaren veertig- is uniek. Frans Roggen komt uit de bundel te voorschijn als een fijnzinnig, erudiet en ongemeen veelzijdig kunstenaar, bezeten door het toneel. Hij was, met de woorden van R. De Buck, "een heerlijk mens : een zachte geweldenaar weliswaar, maar een hartelijke, gulle Breugheliaanse Vlaming". (p. 18)